

JUAN GABRIEL
VÁSQUEZ

Zgomotul
lucrurilor în cădere

Traducere din limba spaniolă
de Marin Mălaicu-Hondrari

POLIROM
2019

Cuprins

I. O singură umbră lungă	9
II. Niciodată nu va fi unul dintre morții mei	55
III. Privirea celor absenți	99
IV. Toți suntem niște fugari	141
V. <i>What's there to live for?</i>	187
VI. Sus, sus, sus.....	239
Nota autorului.....	297

Pielea palidă a nasului i s-a înroșit, o răceală neașteptată.

„Maya, pot să întreb ceva?”

„S-auzim.”

„Ce e acolo?”

Nu a trebui să precizez la ce mă refeream. Vorbind, nu m-am uitat la cutia din nuiele, nici nu am arătat spre ea (nici măcar din bărbie, cum obișnuiesc să facă unii: ținând buzele și dând din cap ca un cal). Maya Fritts în schimb s-a uitat la celălalt capăt al mesei și mi-a vorbit cu privirea fixată pe locul gol.

„Tochmai pentru asta te-am rugat să vii”, a zis. „Să văd dacă reușesc să mă fac înțeleasă.” A făcut o pauză și a învârtit paharul de bere, dar fără să-l ducă la gură. „Vreau să-mi vorbești despre tata.” Altă pauză. „Scuze, asta ți-am spus deja.” Încă o pauză. „Uite, eu n-am reușit să... Eram foarte mică atunci când el... În fine, vreau să-mi povestești despre ultimele lui zile, pe care le-ai trăit cu el, și aș vrea să-mi povestești cât mai detaliat posibil.”

S-a ridicat și s-a dus să ia cutia de nuiele, care părea să cântărească destul de mult pentru că Maya a adus-o sprijinind-o de burtă și ținând-o de cele două toarte ca pe o albie de rufe din alt secol. „Uite cum stă treaba, Antonio”, a zis. „Cutia asta e plină cu lucruri despre tata. Fotografii, scrisori primite, scrisori trimise de el și pe care eu le-am recuperat. Toate acestea le-am obținut eu, nu mi-au picat în poală, n-a fost o treabă ușoară. De pildă, doamna Sandoval avea multe chestii. Fotografia asta, uite.” Am recunoscut-o imediat, bineînțeles, și aș fi recunoscut-o chiar dacă cineva ar fi decupat chipul lui Ricardo

Laverde. Toate erau acolo, porumbeii din piața Bolívar, căruțul cu porumb, Capitoliul, pe fondul cenușiu al cerului din cenușii meu oraș. „Era pentru mama dumitale”, am zis. „Era pentru Elaine Fritts.”

„Știu”, a zis Maya. „Ai văzut-o deja?”

„Mi-a arătat-o el, imediat după ce a făcut-o.”

„Și ți-a mai arătat și altceva? Sau ți-a dat ceva, vreo scrisoare, vreun document?”

M-am gândit la seara în care am refuzat să intru în casa unde stătea Laverde cu chirie. „Nimic”, am zis. „Ce mai e?”

„Lucruri”, a zis Maya, „lucruri lipsite de importanță, lucruri care nu spun nimic. Dar eu sunt liniștită că le am. Sunt o dovadă. Uite”, a zis și mi-a arătat o hârtie cu antet. Era o factură: sus, în stânga, era logoul hotelului, un cerc de o culoare nedefinită sau nedefinibilă (timpul făcuse cu hârtia ce știa el să facă mai bine), în interiorul căruia scria *Hotel Escorial y Manizales*. În dreapta logoului, următorul text extraordinar:

Nota se încasează vinerea și plata trebuie făcută pe loc. Nu se acceptă fără masă. Cel care închiriază o cameră va plăti cel puțin pentru o zi.

Apoi urmau datele, 29 septembrie 1970, ora de sosire 3:30 p.m. și numărul camerei, 225; mai departe, pe formularul scris de mână, data plecării (30 septembrie – se cazase o singură noapte) și cuvântul *anulată*. Clientul se numea Elena Laverde – îmi închipui că și-a dat numele de după căsătorie pentru a evita orice potențial agresor – și în timpul scurtei

sale șederi în hotel dăduse un telefon, luase cina și micul dejun, dar nu folosisese alte servicii, cum ar fi de telegrafie, de spălătorie, de presă sau de închiriat mașini. O pagină fără nici o importanță și în același timp o fereastră către o altă lume, m-am gândit. Cutia aceea era burdușită cu astfel de lucruri.

„Ce fel de dovadă?” am zis.

„Poftim?”

„Ai zis mai devreme că hârtiile astea sunt o dovadă.”

„Da.”

„Păi, ce fel de dovadă?”

Maya nu mi-a răspuns. A continuat să scolească printre documente și mi-a vorbit fără să mă privească. „Am reușit să adun toate astea cu puțin timp în urmă”, mi-a zis. „Am aflat nume și adrese, am scris în Statele Unite spunând cine sunt, am scris scrisori și am dat telefoane. Și într-o bună zi m-am pomenit cu un pachet cu scrisorile trimise de mama când a ajuns prima dată în Columbia, în 1969. Și așa am făcut cu toate; o muncă de istoric. Multora li se pare absurd. Și adevărul e că nu știu, nu știu foarte bine cum să justific ce fac. Nici nu am împlinit treizeci de ani și trăiesc aici, departe de toți și de toate, ca o fată bătrână, și asta a început să fie important pentru mine. Să reconstruiesc viața tatălui meu, să-mi dau seama cine a fost. Asta încerc să fac. Bineînțeles că nu m-aș fi băgat în așa ceva dacă n-aș fi rămas dintr-odată singură. Nebunia asta a început după întâmplarea cu mama. A fost ceva atât de absurd...Vestea am primit-o aici, stăteam în hamacul ăsta când am aflat că s-a prăbușit avionul. Știam că ea

e în avion. Și după trei săptămâni, faza cu tata.”

„Cum ai aflat?”

„Din *El Espacio*”, mi-a zis ea. „A apărut în *El Espacio*, cu fotografiile și toate detaliile.”

„Fotografii?”

„Cu balta de sânge. Cu doi sau trei martori. Cu casa. Cu doamna Sandoval, cea care mi-a vorbit despre dumneata. Cu camera lui, ceea ce a fost foarte dureros. E un ziar de scandal pe care nu l-am suportat niciodată, nu-i suportam bârfele răsuflete și pozele cu femei goale și textele prost scrise și mă enervau până și integralele lor prea simple. Și cea mai importantă veste din viața mea o aflu din paginile lui. Dacă nici asta nu e ironie... În fine, m-am dus să cumpăr ceva din La Dorada și ziarul era acolo, atârnat printre mingi de plajă și seturi pentru scufundări pentru turiști din zonele calde. Apoi, într-o bună zi, mi-am dat seama. Să zicem că era sâmbătă (luam micul dejun aici, pe terasă, și fac asta numai la sfârșit de săptămână); da, să zicem că era sâmbătă când tocmai mi-am dat seama că rămăsesem singură pe lume. Trecuseră luni de zile și eu suferisem îngrozitor, fără să știu de ce sufeream atâta, doar de atâta timp trăiam separați, fiecare cu viața lui. Nu aveam o viață comună, nici ceva care să semene cât de cât cu asta. Și asta am simțit: că eram singură, că rămăsesem singură, că nu mai era nimeni între mine și moartea mea. Asta înseamnă să fii orfan: să nu mai ai pe nimeni înainte, să fii următorul pe listă. Să fie rândul tău. Nu s-a schimbat nimic în viața mea, Antonio, trăiam de mult timp fără ei, numai

că ei nu mai erau de-acum nicăieri. Nu numai că nu erau cu mine; nu mai erau nicăieri. Era ca și cum ar fi absentat. Și ca și cum s-ar fi uitat la mine; da, e greu de explicat, dar se uitau la mine, Elaine și Ricardo se uitau la mine. E teribilă privirea celor absenți. În sfârșit, îți dai seama ce a urmat apoi.”

„Întotdeauna mi s-a părut foarte ciudat“, am zis.

„Ce anume?”

„Că soția unui pilot a murit într-un accident de avion.”

„A, da. Dar dacă știi anumite lucruri, nu mai pare atât de ciudat.”

„Cum ar fi?”

„Ai timp?” m-a întrebat Maya. „Vrei să citești ceva ce nu are nici o legătură cu tata și totodată are legătură cu tot?”

A scos din cutie o revistă *Cromos* cu un design pe care nu-l știam – titlul scris cu litere albe într-un chenar roșu –, iar pe coperta color apărea o femeie în costum de baie, ținând cu delicatete în mâini un sceptru, și cu o coroană în echilibru pe coafura ei înaltă: o regină a frumuseții. Revista era din noiembrie 1968 și femeia, după cum am citit chiar dedesubt, era Margarita María Reyes Zawadzky, Miss Columbia din acel an. Pe copertă se puteau citi diverse titluri – litere galbene pe fondul albastru al mării Caraibilor –, dar n-am apucat să le citesc pentru că Maya Fritts a și deschis o pagină marcată cu un *post-it* galben. „Trebuie avut grijă“, mi-a zis Maya. „Hârtia nu rezistă deloc la umezeala de aici, nici nu știu cum a rezistat atâția ani. În fine, iată.“ *TRAGEDIA DE LA SANTA ANA* era titlul scris

cu litere mari. Urma un rezumat de câteva rânduri al articolului: „După treizeci de ani de la accidentul aerian care a cutremurat Columbia, *Cromos* dezvăluie în exclusivitate mărturia unui supraviețuitor”. Articolul apărea alături de un anunț cu *Club del Clan*, și asta m-a amuzat pentru că îi auzisem pe părinții mei vorbind adeseori despre acea emisiune de televiziune. O tânără cânta la chitară într-un desen cu titlul *Televiziune limitată*. „Un mesaj adresat tineretului columbian”, susținea anunțul, „este incomplet dacă nu include și *Club del Clan*”.

Mă pregăteam să întreb despre ce era vorba, când ochii mi-au căzut pe numele Laverde, risipit pe pagini ca urmele unui câine cu labele murdare.

„Cine e Julio?”

„Bunicul meu”, a zis Maya. „Pe atunci încă nu era bunicul meu. Nici bunicul meu și nici altceva, avea numai cincisprezece ani.”

„O mie nouă sute treizeci și opt”, am zis.

„Da.”

„Ricardo nu apare în articol.”

„Nu.”

„Încă nu se născuse.”

„Abia peste patru ani”, a zis Maya.

„Și-atunci?”

„Atunci întreb: ai timp? Dacă te grăbești, înțeleg. Dar dacă vrei să știi cu adevărat cine a fost Ricardo Laverde, atunci începi de aici.”

„Cine l-a scris?”

„Nu contează. Nu știi, nu contează.”

„Cum nu contează?”

„Redacția”, a zis Maya nerăbdătoare. „L-a scris redacția, un ziarist oarecare, un reporter,